Raadsvoorstel

Onderwerp	Kaderstelling invulling Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)
Team	team Opvang en Migratie
Datum behandeling in B&W:	6 oktober 2026
Datum raadsvergadering	10 november 2026
Nummer	
Documentnummer	INT/26 - 793423
Zaaknummer	Z26 - 304660

Voorstel

1. Het kader vast te stellen voor de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de wettelijke opvangopgave voor asielzoekers.
2. Het college opdracht te geven het door de gemeenteraad vastgestelde kader, met inachtneming van de meegegeven wensen en bedenkingen, uit te werken en de gemeenteraad te informeren over de uitkomsten en mogelijke vervolgstappen.

Eerdere besluitvorming

Niet van toepassing.

Inleiding

De gemeente heeft te maken met verschillende opgaven op het gebied van opvang en huisvesting. Het gaat om de wettelijk opvangopgave voor asielzoekers, de opvang van Oekraïense ontheemden en de huisvesting van statushouders. Deze opgaven hebben ieder een eigen wettelijke grondslag, doelgroep en uitvoeringskader. Tegelijkertijd kennen zij in praktijk een sterke samenhang. Zij doen onder andere allen een beroep op beschikbare locaties, de lokale voorzieningen en woningmarkt, ambtelijke capaciteit, financiële middelen en de beschikbare infrastructuur. Daarmee hebben de opgaven effect op de leefbaarheid in al onze kernen en op de spankracht van onze gemeente.

Vught levert al geruime tijd een bijdrage aan de verschillende opgaven. In 2022 is crisisnoodopvang voor 64 asielzoekers gerealiseerd. In 2023 hebben we het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een pand aangeboden voor de opvang van asielzoekers. Het COA heeft dit aanbod destijds afgewezen.

Sinds 2022 bieden we opvang aan Oekraïense ontheemden. Vanaf januari 2024 bieden we structureel ruim meer opvangplekken dan onze opgave. Op dit moment hebben we in Vught, Helvoirt en Cromvoirt in totaal 608 opvangplekken gerealiseerd, tegenover een opgave van 232 opvangplekken. Dit zijn 376 opvangplekken meer dan van ons gevraagd wordt. Hiermee hebben we aantoonbare ervaring, expertise,

en uitvoeringskracht opgebouwd. We beschikken over een structureel ingerichte en gespecialiseerde opvangorganisatie voor deze doelgroep.

Vught voldoet al jarenlang aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Daarnaast hebben we afgelopen zomer een groot aantal (nagenoeg het dubbele van de taakstelling) statushouders versneld gehuisvest. Dit is gedaan naar aanleiding van de oproep van de minister van Asiel en Migratie om de asielketen verder te ontlasten.

Tegelijkertijd staat de wettelijke opgangopgave voor asielzoekers nog open. Vught heeft tot op heden geen structurele opvanglocatie voor asielzoekers gerealiseerd. De crisisnoodopvang in 2022 was tijdelijk en het in 2023 aangeboden pand is door het COA afgewezen en nu in gebruik als opvanglocatie voor Oekraïners. De eigenaar van dit pand staat niet meer open voor asielopvang.

Verdeelbesluit en termijn
De wettelijke opvangopgave voor asielzoekers wordt vastgelegd in een verdeelbesluit. Dit is een bindend besluit van de minister van Asiel en Migratie waarin is opgenomen hoeveel opvangplekken voor asielzoekers gerealiseerd moeten worden in een gemeente. Het verdeelbesluit houdt rekening met het inwonersaantal en de welvaartsscore van de betreffende gemeente.

Op dit moment moet Vught volgens het verdeelbesluit 122 asielzoekers opvangen. Het indicatieve verdeelbesluit voor Vught voor de periode vanaf 2027 gaat uit van 192 opvangplekken voor asielzoekers. Dit aantal is nog niet definitief en kan als gevolg van regionaal overleg of andere ontwikkelingen nog wijzigen. In november 2026 wordt het definitieve verdeelbesluit verwacht. Het aantal opvangplekken dat in het definitieve verdeelbesluit is opgenomen, moet per 1 juli 2027 zijn gerealiseerd. Daarmee is sprake van een concreet tijdpad waarbinnen invulling moet worden gegeven aan de toegewezen opvangopgave.

Interventieladder
Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft aangegeven dat Vught niet voldoet aan de wettelijke opgave voor asielopvang. Vught bevindt zich daarom op trede 3 van de interventieladder Interbestuurlijk Toezicht. Dit betekent dat Vught onder actief toezicht van het ministerie is geplaatst.

In deze fase voert het ministerie actief het gesprek met de gemeente over acties, termijnen en het vervolg. Het uitgangspunt van het interbestuurlijk toezicht is dat gemeenten zelf stappen zetten om aan hun wettelijke taak te voldoen. Als onvoldoende perspectief wordt gegeven op het invullen van de wettelijke opgave, kan het toezicht worden opgeschaald naar de volgende fasen van de interventieladder. Dit kan uiteindelijk leiden tot indeplaatsstelling, waarbij het ministerie de wettelijke taak namens de gemeente uitvoert. De kosten daarvan komen voor rekening van de gemeente.

Het college heeft op 16 september jl. gesproken met het ministerie over de opvangopgave van de gemeente. Tijdens het gesprek is toegelicht welke inspanningen Vught levert op het brede gebied van opvang en huisvesting. Ook is aandacht gevraagd voor de bijzondere positie van Vught, onder andere door de aanwezigheid van de Extra Beveiligde Inrichting en verschillende bovenregionale voorzieningen. Het ministerie heeft aangegeven dat Vught onder actief toezicht blijft zolang niet aan de wettelijke opgave voor asielopvang wordt voldaan. Tegelijkertijd wenst de minister perspectief op hoe Vught gaat voldoen aan deze wettelijke opgave. De brief van de minister hierover is opgenomen als bijlage bij dit voorstel.

Om perspectief te kunnen bieden aan de minister, dient een helder kader te worden gesteld over de wijze waarop Vught invulling geeft aan de wettelijke opvangopgave voor asielzoekers. Het vaststellen van dit kader en het meegeven van voorwaarden voor de uitwerking hiervan zijn onderdeel van de kaderstellende rol van de gemeenteraad. De raad bepaalt daarmee niet alleen welke richting het college dient te onderzoeken, maar ook binnen welke randvoorwaarden de verdere uitwerking plaatsvindt.

Beoogd effect

De gemeenteraad bepaalt vanuit zijn kaderstellende rol hoe Vught invulling geeft aan de wettelijke opvangopgave voor asielzoekers en binnen welke voorwaarden dit dient te gebeuren.

Mogelijke kaders

Er zijn op dit moment bij het college twee concrete mogelijkheden in beeld om de asielopvangopgave in te vullen: regionaal overleg om te komen tot uitruilafspraken en het lokaal invullen van de opvangopgave door een locatie of pand in te richten als opvanglocatie. Er ligt op dit moment een concreet aanbod voor een locatie. De eigenaar van De Guldenberg heeft de gemeente het aanbod gedaan om het gehele pand beschikbaar te stellen voor opvang. De eigenaar denkt daarbij aan de opvang van asielzoekers, eventueel in combinatie met Oekraïense ontheemden. Op dit moment huurt de gemeente een deel van De Guldenberg specifiek en uitsluitend voor de opvang van 200 Oekraïense ontheemden. De huurovereenkomst is inmiddels opgezegd door de eigenaar en eindigt op 31 oktober 2027.

Deze mogelijkheden worden hierna, zonder een voorkeur te duiden, grofmazig geschetst. De raad kan uiteraard ook een geheel eigen scenario inbrengen of specifieke locaties benoemen. De raad wordt gevraagd het kader vast te stellen voor de wijze waarop Vught invulling geeft aan de wettelijke opgave voor asielzoekers. De raad dient dit kader vast te stellen via een amendement op dit raadsvoorstel.

1. Eerst regio, daarna breed locatieonderzoek
Binnen dit kader worden eerst de mogelijkheden voor regionale samenwerking onderzocht. De Spreidingswet biedt mogelijkheden om binnen de regio afspraken te maken over de verdeling van opvangplekken. De opgaven voor asielzoekers, Oekraïense ontheemden en statushouders kunnen in de regio in samenhang worden bekeken.

Als dit niet leidt tot (voldoende) invulling van de wettelijke opvangopgave, dan pas wordt daarna een breed locatieonderzoek binnen de gehele gemeente uitgevoerd om inzichtelijk te maken of er kansrijke opvanglocaties zijn. Hierbij worden alle kernen betrokken. Vanwege het concrete aanbod wordt De Guldenberg meegenomen als één van de mogelijke locaties. Dit aanbod geeft De Guldenberg geen voorkeurspositie ten opzichte van andere mogelijke locaties.

2. Regio en breed locatieonderzoek (parallel)
Binnen dit kader worden de mogelijkheden voor regionale samenwerking en een breed locatieonderzoek gelijktijdig onderzocht. Ook hier geldt dat alle kernen worden betrokken bij het locatieonderzoek en dat De Guldenberg als één van de mogelijke locaties wordt meegenomen, zonder voorkeurspositie.

Wensen en bedenkingen: voorwaarden bij de uitwerking

De raad kan wensen en bedenkingen meegeven over de voorwaarden waaronder het college het vastgestelde kader dient uit te werken. Deze voorwaarden kunnen betrekking hebben op zowel de inhoud van de uitwerking als het proces. Mogelijke aandachtspunten zijn:

- Regionale samenwerking: welke ruimte krijgt het college om binnen de regio afspraken te maken over de verdeling van de opvangopgaven?
- Samenhang met andere opgaven: op welke wijze worden de opvang van asielzoekers, Oekraïense ontheemden en de huisvesting van statushouders in samenhang beschouwd?
- Participatie: welke voorwaarden gelden voor de betrokkenheid van inwoners en ander belanghebbenden? Uw raad kan hierbij bijvoorbeeld aangeven wie betrokken dient te worden, op welk moment participatie plaatsvindt, waarover inwoners kunnen meepraten en op welke wijze de uitkomsten van participatie worden betrokken bij de verdere besluitvorming.
- Omvang: welk aantal opvangplekken moet worden onderzocht? Hoeveel opvangplekken bieden we in totaal, dus voor alle opgaven?
- Spreiding: welke uitgangspunten gelden voor de spreiding over de gemeente en de verschillende kernen?
- Duur: welke voorwaarden gelden voor de duur van de opvang?
- Voorzieningen: welke voorzieningen moeten beschikbaar zijn of worden georganiseerd?
- Locatiecriteria: welke criteria dienen te worden gehanteerd bij het brede locatieonderzoek? Zijn er op voorhand locaties of panden die de raad (niet) wil onderzoeken?
- Financiën: welke financiële uitgangspunten worden gehanteerd?

- Transparantie: welke informatie ontvangt de raad gedurende het proces en op welke momenten? Waarover wil de raad besluiten kunnen nemen?

De raad kan zijn wensen en bedenkingen kenbaar maken via amendementen of moties, afhankelijk van de gewenste werking.

Argumenten

1.1 Het vaststellen van het kader volgt uit de kaderstellende rol van de gemeenteraad.
De gemeenteraad bepaalt vanuit zijn kaderstellende rol hoe de gemeente de opvangopgave wil invullen. Het college werkt dit binnen de door de raad gestelde voorwaarden vervolgens verder uit.

1.2 Het stellen van het kader biedt de raad de mogelijkheid om vooraf richting te geven aan een transparant en zorgvuldig proces.
Het stellen van een kader betekent niet dat de raad daarmee al een keuze maakt voor de concrete invulling of een specifieke locatie of opvangvorm.

2.1 Verdere uitwerking is nodig om mogelijkheden en gevolgen in beeld te brengen.
Pas na verdere verkenning kunnen de haalbaarheid, gevolgen en voorwaarden van het vastgestelde kader worden beoordeeld. Het uitwerken hiervan past binnen de bevoegdheden van het college.

Kanttekeningen

1.1 Het vaststellen van een kader geeft nog geen zekerheid over de uiteindelijke invulling.
De verdere uitwerking kan uitwijzen dat bepaalde mogelijkheden niet haalbaar zijn of dat aanvullende keuzes noodzakelijk zijn. Bijvoorbeeld bij regionale samenwerking geldt dat de haalbaarheid afhankelijk is van de mogelijkheden en bereidheid van regiogemeenten. De raad wordt hierover geïnformeerd en waar nodig opnieuw in positie gebracht.

1.2 De wettelijke termijn beperkt de ruimte in tijd
Het definitieve verdeelbesluit wordt in november 2026 verwacht. Per 1 juli 2027 dienen de opvangplekken te zijn gerealiseerd. Na vaststelling van het kader is daarom een voortvarende uitwerking nodig.

Participatie

De invulling van de wettelijke opvangopgave heeft effect op inwoners en andere belanghebbenden. De raad kan daarom via wensen en bedenkingen voorwaarden meegeven over de wijze waarop participatie bij de verdere uitwerking wordt ingevuld.

Financiën

De verdere uitwerking vraagt ambtelijke inzet. De omvang hiervan is afhankelijk van het door de raad vastgestelde kader. Het uitgangspunt is dat de benodigde inzet wordt bekostigd vanuit de beschikbare Rijksmiddelen. Mochten deze middelen niet toereikend zijn, wordt het restant bekostigd vanuit de beschikbare middelen in de gevormde bestemmingsreserve Opvang en Migratie. Dit past binnen de kaders van de bestemmingsreserve die door u zijn meegegeven. Op 1 januari 2026 was de stand van deze bestemmingsreserve € 4.3 mln. Hierover verantwoorden wij in de reguliere P&C cyclus.

Communicatie en vervolgtraject

Na besluitvorming door de raad worden inwoners, direct betrokkenen en belanghebbenden, het ministerie, de provincie en betrokken regiogemeenten geïnformeerd over het vastgestelde kader en de voorwaarden die de raad daarbij heeft meegegeven. Het college werkt het vastgestelde kader uit en informeert de raad over de voortgang en uitkomst.

Burgemeester en wethouders van Vught,

De secretaris	de burgemeester
W.F.F. Keijzers	C.N.A. Nijkerken-de Haan

Openbare bijlage(n):	Brief ministerie afspraken bestuurlijk gesprek
Vertrouwelijke bijlage(n):	Nee
Bijlagen onder geheimhouding:	Nee